

ринку озброєнь; забезпечення динамічного та результативного функціонування кожного з елементів системи.

Система експорту озброєнь та військової техніки будь-якої держави складається з окремих специфічних елементів із характерними зв'язками між ними, через які вони взаємодіють одне з одним, забезпечуючи у такий спосіб життєдіяльність системи. Вона існує у певному середовищі, має особливі функції і потребує стосовно себе окремого регулювання (управління, політики). Практична цінність таких висновків полягає у необхідності визначення стосовно експорту ОВТ окремої державної політики з урахуванням специфічної ролі та місця у ньому кожного з елементів, а також умов і обставин, за яких відбувається ця діяльність.

Перспективою подальшого розвитку у цьому напрямі є аналіз функцій управління в системі експорту озброєнь та визначення положень стратегічного управління нею.

Література

- Бегма В.М. Стратегічне управління військово-технічним співробітництвом в інтересах забезпечення воєнно-економічної безпеки України : монографія / В.М. Бегма, В.М. Шемясєв; за заг. ред. І.С. Руснака. – К. : Вид-во ІПНБ, 2005. – 228 с.
- Проскуркін С. Маркетинг військово-технічної продукції і розвиток експортного потенціалу України / С. Проскуркін. – К. : Вид-во ГРОТ, 1999. – 88 с.
- Лященко В.П. Торговля зброєю: мировая конъюнктура и конъюнктурный анализ / В.П. Лященко. – М. : Изд. дом "Новый век", Ин-т микроэкономики, 2001. – 168 с.
- Чумаков В.М. Україна і світовий ринок озброєнь : монографія / В.М. Чумаков, В.М. Бегма, А.Ф. Кукін, В.Л. Заборський. – К. : Вид-во НІСД, 1997. – 118 с.
- Кузык Б. Россия на мировом рынке оружия / Б. Кузык, Н. Новичков, В. Шварев, М. Кенжетаев, А. Симаков. – М. : Изд-во "Спринг", 2001. – 792 с.
- Блауберг И.В. Системный подход в системной науке, проблемы методологии системного исследования / И.В. Блауберг, В.Н. Садовский, Э.Г. Юдин. – М. : Изд-во "Мысль", 1970.
- Богданов А.А. Всеобщая организационная наука (Тектология) / А.А. Богданов. – В 2-ух т. – М. : Изд-во "Экономика", 1989. – Т. 1. – 304 с. – Т. 2. – 351 с.
- Клир Дж. Системология. Автоматизация решения системных задач / Дж. Клир. – М. : Изд-во "Радио и связь", 1990. – 326 с.
- Спицнадель В.Н. Основы системного анализа : учебн. пособие / В.Н. Спицнадель. – СПб. : Изд. дом "Бизнес-пресса", 2000. – 326 с.
- Методичні рекомендації, законодавчі та інші нормативно-правові акти, пов'язані з регулюванням діяльності у сфері експортного контролю / Т.В. Відзигівська, О.М. Гришуткін. Під заг. ред. О.С. Легайди. – Т. 1. – К. : Вид-во Наук.-техн. центр експорту та імпорту Спеціальних технологій, техніки та матеріалів, 2001. – 230 с.

Юркив Н.Я. Анализ системы экспорта вооружений в Украине

Рассмотрена проблема анализа процессов развития системы экспорта оружия и военной техники (ОВТ). Предложено определение понятия системы экспорта оружия и военной техники (ОВТ) как структурированной совокупности субъектов, взаимодействующих между собой и, по специфическому роду своей деятельности, обеспечивающих участие государства в международных передачах продукции военного назначения. К составляющим системы ОВТ относятся: органы законодательной власти, центральные органы исполнительной власти, правоохранительные органы и органы специального назначения, национальная служба экспортного контроля, предприятия оборонного комплекса, военные формирования, государственные посредники, предприятия-спецэкспортеры, страховые компании, банковские учреждения, международные посредники, транспортные структуры. Определено, что сложность этой системы проявляется в том, что: во-первых, конкретная деятельность каждого из них происходит под воздействием субъектов государственного управления оружейного экспорта; во-вторых, каждый из элементов

принимает своё специфическое участие в построении и развитии общественных, экономических, правовых отношений в указанной сфере.

Ключевые слова: военно-техническое сотрудничество, экспорт вооружений, система экспорта оружия и военной техники.

Yurkiv N.Ya. The Analysis of Arms Exports of Ukraine

The problem of the analysis of the development processes of the arms export system is studied. The definition of the concept of the arms export system and military equipment (OVT) as a structured set of entities that interact with each other and, in the specific nature of their activities, ensuring the participation of the state in international transfers of defence products, is proposed. By components of the CSD are: the legislature, the central executive authorities, law enforcement agencies and special-purpose national service export controls, defence enterprises, military units, government mediators, the company – special exporters, insurance companies, banking institutions, international mediators, and transport structures. The complexity of the system is determined to be manifested in the fact that, firstly, the specific activity of each of them is influenced by the subjects of the state arms export control; secondly, each of the elements takes its specific involvement in the design and development of the social, economic and legal relations in this area.

Key words: military-technical cooperation, the export of arms, the system of export of arms and military equipment.

УДК 334.012.82

Здобувач І.І. Мартинюк¹ –

Львівський національний аграрний університет

ФОРМИ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Розглянуто різні форми агропромислової інтеграції у сфері агропромислового комплексу України на сучасному етапі, а також перспективи їх розвитку. Інтеграція забезпечує умови для створення різних одиниць в АПК, розглянуто структуру економічної інтеграції суб'єктів ринку і діяльність організаційних структур і систем, що забезпечує введення певних правил і норм. Найбільш значущі одиниці серед сучасних форм були ті, які тісно пов'язані з дотриманням поділу суспільної праці внаслідок науково-технічних процесів. Виконання розподілу суспільної праці в сільському господарстві призводить до створення окремих виробництв, операцій і функцій, що полегшує спеціалізацію.

Ключові слова: сільськогосподарське виробництво, розподіл суспільної праці, спеціалізація, інтеграція, інтеграція форм, кооперативи, спілки, партнерства, товариства з обмеженою відповідальністю, аграрні фірми, аграрні комбінати, агрохолдинги, аграрні фінансово-промислові групи.

Постановка проблеми. Розвиток підприємництва в аграрній сфері супроводжується пошуком інноваційних форм економічних відносин між суб'єктами господарювання різних форм власності. Агропромислова інтеграція еволюціонує, трансформується, змінює свої форми та характер відносин між її учасниками, призводить до зміни традиційних економічних механізмів управління.

Взаємна матеріальна зацікавленість всіх учасників регіональних і господарських форм агропромислової інтеграції щодо досягнення високих кінцевих результатів і кожного з них у зростанні масштабів та ефективності виробництва свого виду діяльності стає тією рушійною силою, яка створює необхідне економічне середовище для широкого впровадження у виробництво найновіших досягнень науки та передової практики.

¹ Наук. керівник: доц. І.Б. Яців, д-р екон. наук

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі різними формам агропромислової інтеграції приділяється увага провідних економістів [1, с. 3-9; 3, с. 75-85; 7, с. 19-37]. Однак окремі аспекти цієї проблеми залишаються не з'ясованими й потребують ґрунтовнішого опрацювання.

Мета дослідження. У роботі проведено аналіз основних форм інтеграції в сільському господарстві та визначено її вплив на економічну ефективність у сучасному товарному господарстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Форми агропромислової інтеграції створюються в середовищі агропромислового комплексу (АПК). Вони є утвореннями, які структурують економічну взаємодію агентів ринку та діють у вигляді організаційно оформлених структур і систем, що забезпечують дотримання відповідних правил і норм [9].

Суспільний поділ праці в АПК розвивається не ізольовано, а в системі об'єктивних економічних процесів. При цьому спеціалізація та інтеграція, як об'єднання різноманітних видів виробничої діяльності, утворюють органічну єдність, в якій зміна однієї складової призводить до трансформації іншої, що закономірно породжує модифікацію самого виробничого процесу та форми управління ним. Тому процеси спеціалізації та інтеграції в АПК тісно пов'язані між собою.

Поглиблення суспільного поділу праці у сільському господарстві спричиняє виділення з нього окремих виробництв, операцій, функцій, що приводить до подальшого прогресування спеціалізації. За таких умов підприємницька діяльність у цій системі зосереджується власне на другій сфері діяльності – власне на аграрних її формах, а решту функцій (перероблення і зберігання сільськогосподарської продукції, обслуговування виробництва) беруть на себе інші спеціалізовані підприємницькі структури. Змінюється і функціональна роль цієї галузі. Якщо раніше сільське господарство було постачальником готової продукції, потім готової продукції і сировини, то нині – переважно сировини.

Отже, аграрне виробництво стає тільки етапом на шляху створення товарів з його сировини. Об'єктивно необхідною умовою успішного розвитку аграрного виробництва стають міцні, постійно відновлювальні міжгалузеві зв'язки між сільським господарством і сукупністю інших сфер суспільного поділу праці, що пов'язані з ним технологічно, економічно та організаційно. Внаслідок посилення цих зв'язків розвиваються різні форми агропромислової інтеграції.

На розвиток агропромислової інтеграції впливають рівень розвитку колективних і державних сільськогосподарських підприємств, селянських господарств та їх спеціалізація. Економічною основою агропромислової інтеграції є товарно-грошовий обмін або ринок. Останній об'єднує, організує підприємства за галузевим або територіальним принципом. Ринковим механізмом регулювання виробництва створюються об'єктивна необхідність для щоразу тіснішої взаємодії та взаємозалежності окремих елементів економічної системи. Все це характеризує агропромислову інтеграцію як багатовекторний процес, що розвивається у різноманітних формах.

Враховуючи особливості складових АПК і багатоаспектні взаємовідносини між ними, агропромислову сферу можна віднести до складних систем [5].

Вітчизняний дослідник інтеграційних процесів в АПК М.Д. Янків розглядає АПК як "структуризовану, соціально орієнтовану, економічно високоефективну, екологічно стійку, інтегровану в світовий економічний простір систему, в якій поєднується виробництво сільськогосподарської продукції, її промислова переробка і реалізація" [9, с. 123].

За складом учасників, формами власності та господарювання, глибиною їх організаційних і економічних відносин між собою та інтеграторами (інвесторами) у процесі виробничої діяльності, а також ступенем господарської та юридичної самостійності суб'єктів, рівнем усупільнення власності форми, агропромислові об'єднання в Україні дуже різноманітні. Так, інтегровані кооперативні об'єднання у сфері перероблення та реалізації сільськогосподарської продукції, сервісного обслуговування сільськогосподарських виробників, що існують у формі асоціацій, спілок, споживчих кооперативів тощо, функціонують як:

1. Вузькоспеціалізовані об'єднання з перероблення та реалізації конкретного виду продукції (молоко, м'ясо, цукровий буряк, овочі, фрукти тощо), які створюються за ініціативою зацікавленої особи чи органу влади зазвичай на базі підприємства з перероблення певного виду продукції на договірних засадах. Засновниками таких об'єднань найчастіше виступають сільськогосподарські та переробні підприємства. Правові форми таких об'єднань різні, однак основними формами їх є асоціації, спілки, товариства з обмеженою відповідальністю.
2. Сільськогосподарські товаровиробники з урахуванням їхніх інтересів і потреб, які створюють різні споживчі кооперативи з перероблення, зберігання та реалізації продукції, різних видів сервісного обслуговування. Правовою формою об'єднання є споживчий кооператив.

Формування агропромислових об'єднань (вертикальної інтеграції) у сферах виробництва, перероблення, зберігання та реалізації продукції відбувається на базі агрофірм, агрокомбінатів, агрохолдингів, аграрних фінансово-промислових груп, що передбачає:

1. Під час організації агрофірм і агрокомбінатів створення переважно єдиного колективу. Засновники втрачають право юридичних осіб. Основне завдання таких інтегрованих формувань – забезпечення тісної технологічної взаємопов'язаності процесів виробництва, перероблення, зберігання та реалізації сільськогосподарської продукції.
2. Засновниками аграрних фінансово-промислових груп (АФПГ) можуть бути підприємства АПК, які створюють центральну компанію АФПГ для здійснення управління узгодженим ефективним виробництвом. Засновники АФПГ забезпечують приватне фінансування своєї діяльності. Участь у розподілі прибутків об'єднання здійснюється з урахуванням внеску кожного засновника, які зберігають право самостійної юридичної особи.
3. Інтегровані формування холдингового типу (агропромислові холдинги) повинні мати інвестора, який володіє необхідними фінансовими ресурсами. Інвестор здійснює фінансування сільськогосподарського виробництва та визначає політику функціонування агрохолдингу. Правові форми такого холдингу досить різні: відкрите акціонерне товариство, закрите акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, асоціація тощо.

Об'єктивною необхідністю вертикальної інтеграції є значні досягнення науково-технічного прогресу, що створили змогу індустріалізації сільського

господарства. Важливо враховувати, що всеосяжна індустріалізація аграрної сфери стала можливою внаслідок глибокої спеціалізації сільськогосподарського виробництва, яке здійснювалося наприклад у США у двох головних формах: регіональній та господарській.

Регіональна спеціалізація проводилась шляхом зосередження сільськогосподарського виробництва в тих районах, де природні та економічні умови сприяли досягненню успіхів за мінімальних витрат капіталу та праці. Господарська спеціалізація забезпечувалася умовами для переведення сільськогосподарського виробництва на промислові засади, що було найважливішим кроком на шляху створення агропромислових форм господарювання [6, с. 9-11].

З метою аналізу інтеграційних процесів в агропромисловій сфері Ю.О. Несерчук [3, с. 125] показав, що особливого інтересу набули дослідження таких організаційних форм вертикальної інтеграції:

- 1) пряма інтеграція, коли сільськогосподарські підприємства здобувають засоби виробництва, перероблення та реалізації продукції;
- 2) зворотна інтеграція, коли функції інтегратора бере на себе не сільськогосподарське підприємство.

До першого типу інтеграції відносяться лише великі фермерські господарства (кооперативи), які володіють промисловими підприємствами. Переважно на практиці реалізується другий тип інтеграції, в якому беруть участь підприємства харчової промисловості, м'ясні трести, великі торгові фірми. У межах цього процесу відбувається проникнення промислового капіталу в сільське господарство шляхом придбання земель і організації власних високоспеціалізованих овочівницьких, плодівницьких, виноградарських господарств, площадок для відгодівлі худоби, бройлерних підприємств.

Розглядаючи класифікацію інтегрованих агропромислових формувань, М.Д. Янків пропонує її проводити за такими ознаками: ступінь інтегрування, форма власності та виробничий напрям. Цей автор виділяє агропромислові підприємства, фірми, об'єднання і комбінати, які характеризуються повною технічною та організаційно-економічною єдністю. За виробничою ознакою (кінцевим продуктом) виділяються дві групи агропромислових формувань, що спеціалізуються на виробництві продуктів харчування та на виробництві одягу й взуття.

До першої групи належать підприємства сільського господарства, що виробляють продукцію споживання у свіжому вигляді (овочі, фрукти, ягоди, картоплю, яйця тощо) чи яка надходить на промислову переробку для одержання харчових продуктів. До цієї групи належать також підприємства з промислового перероблення сільськогосподарської сировини й виробництва продуктів харчування, заготівельні та транспортні підприємства.

До другої групи належать підприємства сільського господарства, продукція яких потрапляє на промислову переробку і подальше виготовлення виробів легкої промисловості [9, с. 89-95].

Головним у будь-якій формі агропромислової інтеграції є забезпечення рівних економічних умов господарювання та однаково вигідного співробітництва всіх учасників інтегрованих формувань. Тому виникає необхідність розроблення моделей економічних взаємовідносин між учасниками різних за формою

інтегрованих структур. Прикладом можуть бути відповідні зв'язки суб'єктів інтегрованих формувань холдингового типу. Такі формування, як показує аналіз, створюються за ініціативою інвесторів (інтеграторів).

Поряд із низовими агропромисловими формуваннями в межах окремих областей, зон і районів функціонують регіональні агропромислові комплекси (РАПК). Вони охоплюють сільське господарство окремого регіону та галузі, що забезпечують цей комплекс засобами виробництва, здійснюють надання виробничих послуг, переробляють, зберігають і доставляють продукцію до споживачів. Кожний з таких комплексів не має всього набору формувань, які входять до агропромислового комплексу більш високого рівня.

У межах національної економіки агропромислова інтеграція базується на більш масштабному інтеграційному процесі – формуванні агропромислового комплексу країни. Він є економічною категорією, що виражає сукупність виробничих відносин між аграрним виробництвом і пов'язаними з ним галузями з виготовлення і доведення до споживачів товарів, вироблених із сільськогосподарської сировини.

Національна економіка кожної країни має агропромисловий комплекс, який посідає одне з провідних місць і є однією з найбільших сфер підприємницької діяльності, що в зарубіжній літературі отримала назву "агробізнес". АПК належить до базових народногосподарських комплексів, а його функціонування і розвиток визначають умови функціонування суспільства.

Розвиток ринкових відносин в Україні сформував ринок продовольчих товарів і засобів виробництва сільськогосподарського призначення. Суб'єкти підприємницької діяльності мають змогу самостійно або за участю посередників виходити зі своєю продукцією на постійно діючі ярмарки, аграрні біржі, де здійснюється оптовий продаж продукції за цінами, які визначаються попиту і пропозицією. Однак вони можуть купувати необхідні матеріально-технічні ресурси через різноманітні біржі у державних та кооперативних підприємств і організацій, у населення, а також у державній та кооперативній ринковій мережі.

Складовою частиною ринкових інститутів АПК є система виробничого обслуговування різних за формами суб'єктів підприємництва агросервісного сектору на основі конкретних угод. Поряд із цим розвиток агропромислового комплексу України визначається енергетичною оснащеністю його галузей, меліорацією, іригацією, хімізацією, наявністю економічного механізму управління господарюванням ринкового типу.

З огляду на те, що системоутворювальною сферою агропромислового комплексу виступає сільське господарство, то для подолання кризового стану цього комплексу необхідне закінчення розпочатих аграрних реформ. Аграрні реформи – це процес трансформації економічних відносин, притаманних адміністративно-командній системі, у ринкові відносини. Стратегічними цілями реформування аграрного сектору України є такі:

- створення умов для розширення відтворення досягнень науково-технічного прогресу, щоб перетворити Україну в надійного експортера продуктів сільськогосподарства після їх перероблення та посісти достойне місце на світовому ринку продовольства;

- насичення національного ринку продуктами харчування, сільськогосподарською сировиною вітчизняного виробництва та повне задоволення поточних потреб держави й створення надійних стратегічних запасів продовольства;
- підвищення конкурентоспроможності продукції аграрного сектору вітчизняного виробництва;
- вирішення соціальних проблем села;
- ефективна інтеграція українського сільського господарства до світового продовольчого ринку;
- наукове та кадрове забезпечення аграрного виробництва;
- охорона навколишнього середовища.

Досягнення цих та інших цілей передбачає здійснення цілого комплексу перетворень в аграрному секторі, головна роль серед яких належить реформуванню виробничих, майнових і земельних відносин на основі врахування чинності законів і закономірностей перехідної та ринкової економіки [2, с. 99-104; 4, с. 99-37; 8, с. 4-18].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Успішність реформування аграрних відносин значною мірою залежить від організаційно-господарської перебудови структури та форм господарювання в агропромисловому комплексі України шляхом формування на ринкових засадах інтегрованих підприємств із перероблення сільськогосподарської продукції до світових стандартів, матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва, надання йому послуг виробничого та соціального характеру, з реалізації виробленої продукції.

Сучасний етап реформування аграрного сектору України має стосуватися розвитку спеціалізації та інтеграції приватних, колективних, фермерських, особистих підсобних господарств у різних формах агропромислових об'єднань, що дасть змогу усунути велику кількість суперечностей, які супроводжують функціонування дрібних виробників сільськогосподарської продукції.

Література

1. Андрійчук В.Г. Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2009. – № 2. – С. 3-9.
2. Кваша С.М. Конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому аграрному ринку / С.М. Кваша, Н.Є. Голомша // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2006. – № 5. – С. 99-104.
3. Нестерчук Ю.О. Вертикальна інтеграція у системі стратегічних цілей аграрної політики держави / Ю.О. Нестерчук // Актуальні проблеми економіки АПК / за ред. Д.К. Семенди, О.І. Здровцова. – Умань : Изд-во "Сочинський", 2009. – С. 75-135.
4. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період / П.Т. Саблук // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2008. – № 4. – С. 19-37.
5. Ситник В.П. Трансформація АПК в Україні в ринкові умови / В.П. Ситник. – К. : Вид-во Ін-ту аграр. економіки УААН, 2002. – 518 с.
6. Черняков Б.А. Роль і місце крупніших сільськогосподарських виробників в аграрному секторі США / Б.А. Черняков // Економіка сільськогосподарського і переробляючого виробництва : сб. науч. тр. – 2001. – № 5. – С. 9-12.
7. Шпикуляк О.Г. Інститут аграрного ринку / О.Г. Шпикуляк. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2009. – 480 с.
8. Федоров М.М. Трансформація земельних відносин до ринкових умов / М.М. Федоров // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2009. – № 3. – С. 4-18.
9. Янків М.Д. Організаційно-економічні механізми розвитку й функціонування АПК України / М.Д. Янків. – Львів : Вид-во КООПОСВІТА, 2000. – 450 с.

Мартинюк І.І. Форми агропромислової інтеграції

Рассмотрены различные формы агропромышленной интеграции в сфере агропромышленного комплекса Украины на современном этапе, а также перспективы их развития. Интеграция обеспечивает условия для создания различных единиц в АПК, рассмотрена структура экономической интеграции субъектов рынка и деятельность организационных структур и систем, что обеспечивает введение определенных правил и норм. Наиболее значимые единицы среди современных форм были те, которые тесно связаны с соблюдением разделении общественного труда в результате научно-технических процессов. Выполнение разделения общественного труда в сельском хозяйстве приводит к созданию отдельных производств, операций и функций, облегчает специализацию.

Ключевые слова: сельскохозяйственное производство, распределение общественного труда, специализация, интеграция, интеграция форм, кооперативы, союзы, партнерства, общества с ограниченной ответственностью, аграрные фирмы, аграрные комбинаты, агрохолдинги, аграрные финансово-промышленные группы.

Martyniuk I.I. Forms of Agroindustrial Integration

Different forms of agro-industrial integration of small agricultural operations into Agro-Industrial Complex (AIC) of Ukraine today have been considered. This integration provides conditions for setting different units in AIC that structure economic integration of market agents and operate as organizational structures and systems that ensure keeping to certain rules and norms. The most significant units among the modern forms have been those that are closely connected with enforcing the social labour division as a result of scientific and technical processes. Enforcement of social labour division in agriculture results into creation of separate productions, operations and functions that facilitates specialization.

Key words: agricultural production, social labour division, specialization, integration, cooperatives, unions, partnerships, limited liability companies, agrarian firms, agrarian integrated plants, agrarian holdings, agrarian financial and industrial groups.

УДК 336.2

Аспір. О.І. Оксенюк¹ – Львівський НУ ім. Івана Франка

АНАЛІЗ ЕЛЕМЕНТІВ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У НІМЕЧЧИНІ ТА ДИНАМІКИ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ

Зазначено основні елементи ПДВ у Німеччині, а саме порядок реєстрації, ставки ПДВ, операції звільнені від ПДВ та ті, що оподатковуються за зниженою ставкою, відповідальність за порушення вимог законодавства, основні аспекти використання рахунків-фактур, порядок подачі податкових декларацій з ПДВ та інше. Проведено аналіз частки ПДВ у ВВП Німеччини, а також у податкових надходженнях до бюджету та зроблено відповідні висновки. Визначено основні відмінності системи адміністрування ПДВ Німеччини від вітчизняної, а саме: застосування диференційованих податкових ставок, можливість групової реєстрації платником ПДВ, відмінності у штрафних санкціях за порушення термінів подання декларацій з ПДВ та сплати податку, відсутність штрафів за несвочасну реєстрацію платником податку.

Ключові слова: ПДВ, ставка ПДВ, податковий номер, декларація, надходження ПДВ.

Постановка проблеми. ПДВ є порівняно молодим податком. Більшість з нині діючих податків було введено в практику в XIX ст. Деякі податки, такі як акцизи, земельний податок, відомі ще з давніх часів, а ПДВ став застосовуватися лише в XX ст. Загалом витоки ПДВ ніколи не були чітко визначені. Питання введення ПДВ можна розглядати з двох позицій: запропонованими німецьким

¹ Наук. керівник: доц. О.Т. Замасло, канд. екон. наук